

Діло

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто пост. ш. 143.72.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не зберігаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячний в кр. 450 гол.
За границю:
В Америці 1 дол. Френк.
Голландії 20 фр. фр.
Італії 750 ал. Німеччині 750 ал.
Швейцарії 3 ш. фр. Чехо-
словаччині 30 ч. кр. Румунії 150
лей. Болгарії 750 ал. Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 гол.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Новий пресовий декрет.

Дня 27. ц. м. вийде новий пресовий декрет. — У справі самоврядних законів. — Посол Морачевський завішений у правах члена ППС.

Варшава, 17. листопада 1926.

Міністерство справедливости приступас до вироблення нового проекту пресового закону, який має бути оголошений дня 27. ц. м., себто в дні, в якому тратить силу виданий недавно неfortunний президентський пресовий декрет. Урядові круги впевняють, що обов'язуючий нині пресовий закон не буде внесений до союму, значить — він по 14 днів від першого засідання союму перестане обов'язувати.

В середу передполуднем відбулася конференція представників заінтересованих польських клубів у справі самоврядування. Усталено, що по-

розуміння, до якого ті клуби дійшли, має й даліше обов'язувати. Ухвалено у приспівеному речинні поладнати проект ординаційного виборчого закону до міських і повітових рад.

Рішено також порозумітися з клубами щодо ліквідації Тимчасового Самоврядного Виділу у Львові й самоврядних органів повітових.

Учора відбулося засідання центр. виконавчого комітету ППС., на якому ухвалено прийняти до відома злочини мін. Морачевським мандату до союму й начальної ради. Ухвалено завісити Морачевського в правах члена партії.

Виборча кампанія на Мадярщині.

Мадярський парламент розв'язаний.

Будапешт, 16. листопада 1926.

Нині начальник держави відручав писемом розв'язав Національне Зібрання. Обі палати будуть скликані на 25. січня 1927. Зараз після оголошення декрету про розв'язання Національного Зібрання розліплено на уличській перші виборчі відозви, які зв'язують населення піддержувати кандидатуру Бетлена. Повідомляють, що будуючою виборчою кампанією у Будапешті кермуватиме Бетлен. На 17. листопада Бетлен скликав арілодні збори, на які запросив представників жидівських кол, згл. жидівської віроісповідної громади. Факт цей пояснюють так, що Бетлен у своїй програмі займається справою питегus clausus і готов є в цьому напрямку до уступок. В разі полагоди справи питегus clausus,

будапештські Жиди піддержать виборчу лісту гр. Бетлена.

Будапешт, 17. листопада 1926.

Виборча кампанія почалась учора вечером у Будапешті банкетом, у яким узали участь виборці з урядової партії. През. ради міністрів гр. Бетлен у промові зазначив, що всі без різниці сусп. клас і релігії повинні злучитися для заповнення охорони економічного ладу. Слід привернути національну солідарність. На перешкоді цій солідарності стоять: справа віросповідна і публичних свобод. Треба старатися усувати непорозуміння між християнами і Жидами.

Нині рано появився в урядовому часописі декрет міністра внутрішніх справ, який визначає речинці виборців до парламенту, себто до палати послів на час від 8. до 17. грудня ц. р., а до вищої палати від 3. до 10. січня 1927 р.

Репресії проти Славян в Італії.

Білгород, 17. листопада 1926.

Репресії проти славянських організацій продовжуються з давнього безоглядністю. Богато товариств розв'язано, майно їх частинно skonфісковано. В Триєсті завішено словінський щоденник «Єдність». У зв'язку з тим італійсько-югославянськi взаємини сильно напружені.

Вільфан на волі.

Рим, 17. листопада 1926.

Словінський представник в італійській палаті предств., голову цьогогорічного з'їзду національних меншостей у Женеві Вільфана, випустило фашистське правительство передучора на волю. Офіційні круги в Римі пояснюють його арештування помилкою, непорозумінням.

Демонстрації в Любляні.

Відень, 16. листопада 1926.

У відповіді на насильства, докочувані на Югославян в Італії,

Проти страйку.

Лондон, 17. листопада 1926.

Шеф англійського уряду Болдуін повідомив палату громад, що уряд опрацює тепер засоби, які на будуче не допустять би до подібної національної катастрофи, як останній страйк шахтарів. Один із кон-

сервативних послів поставив на цьому засіданні внесення, щоб ухвалити заборону страйку, поки спор не предложать на розглянення арбітражній комісії. Внесення це прийняла палата значною більшістю голосів.

Англ. шахтарі вертають до праці.

Лондон, 17. листопада 1926.

По останнім вісткам із углиних басейнів перебіг конференції каже сподіватися, що проект порозуміння прийме більшість шахтарів. У деяких басейнах переведення голосування признали зайвим тому, що в тих округах більшість робітників зачала вже працю.

Комуністична змова в Софії.

Париж, 17. листопада 1926.

«Матен» повідомляє зі Софії, що поліція викрила там комуністичну змову. Переведено численні арештування. Між арештованими є комуністичний провідник Тодор Павлов. Він зложив важні зізнання.

З коаківської тюрми.

Як живеться запротореним Українцям.

Дістали ми такий лист:

Ваші статті й замітки про відносини в краківській тюрмі і наші тут переживання зробили своє, а деякому нагнали й страху. Сам голова суду переслухав усіх протоколярів минулого тижня, питаючи, які наші недомогання і т. д. Але й з того зроблено «шопку», бо хто дійсно жалувалася на управу й переслідування, то того всього презес суду не хотів згадати до протоколу. І вийде знов таке, що нібито ніхто не жалувалася на знущання і переслідування.

Правда, заявили тут трохи самі політичні аяки, що не мали відваги жалуватися на управу. Але прошу тому не дуже дивуватися, бо з управою арештів нема жартів: вона карає за свободу, а що дісталося за жалобу на неї нещасним політичним, того ніхто не знає. Адже ми не можемо тут висказати свобідно навіть свої думки! Всеж таки жалувалися ми, як могли і вилили... Що з того вийде, побачимо.

Ваша пресова інтервенція помогла остільки, що обіцяли нас перенести з тих пивниць, але коли, того не знаємо. Дотепер перенесли тільки одного — на протязі двох тижнів. Усі інші сидять, як і перше і мучаться в страшних смородах... Хоч наші келії оглядав і презес суду і лікар, то їх вогкості не хотіли признати, не зв'язуючи на те, що на коритарі аж іней на стінах з вогкості — наче в землі на деревах. Вогкість тут така, що чути її вже здалека. Хто з нас дочекає звідси вийти, то вийде напевно щонайменше з ревматизмом.

Тактики своєї управи арештів не змінює в нікому. Прим. Стефанцини сидять самі одні дотепер і строго відсепаровані, а людей майже не бачить. З іншими не краще. І даліше не вільно нам мати приладів до писання, як і книжок з міста.

Щодо сілства, то воно завдяки Вам майже закінчене, бо тут дістали наказ з Варшави його приспівити. Ще дуже багато нас тут цілком неввінно сидить. А тимчасом надходить зима, а тут у землі тюрми не опалюють і прийдеться хіба замерзнути...
Політичні в'язні.

Процес українських послів в відложеної.

Варшава, 17. листопада 1926.

Процес українських послів в Васильчуку, Чучуля і Козинського відложено. Виленський суд постановив візвати нових свідків.

Пожежа села.

Городок, 17. листопада 1926.

Вчора вечером вибухла пожежа в селі Зелеві біля Домажир. Згоріло 21 господарств з цілим цюгорічним живом. Шкода виносить около пів міль. зол. Причини пожежі познана.

Біржа.

Гроші.

Девізова біржа без змін. Долар у приватних оборотах 899—900.

Дикі поля.

Львів, 18. листопада 1926

Ніщо не зробило в останніх днях такого розторощуючого вражіння в Польщі, як вислід комунальних виборів на Гор. Шлеську. Ані відкриття союму, довершене з такими незвичайними труднощами, ані бюджет, предложений урядом, ані «каганцевий декрет» для преси, ані приспівена організація консервативно-феодалних елементів, ані ніщо інше не захопило так чутливо-патріотичної польської преси, як громадські вибори на невеличкому окрайній сучасної Польщі, на дрібній території простором понад 4 тисячі кв. км. з 1 міль. 200 тис. населення.

У громадських виборах на Гор Шлеську польські партії потерпіли досадну поразку, а Німці віднесли величаву перемогу. Очевидно, польські чинники, які в останній хвилі почали вводити всякі «корективи» в вислід виборів у супроводі какофонії взаїмних докорів і обвинувачень, здають собі справу із ширшого і глибшого значіння тих виборів. Польська преса на всі лади аналізує причини невдачі, як польське партійництво, господарсько-фінансова недоля, адміністраційна індоленція, податкові тягари, різні непередумані, «патріотичні» експерименти і т. н. Німецьку перемогу виправдується всесильністю німецьких капіталістів, невідержуючим критики порівнянням між відносинами в польській (себто державно-польській) і німецькій частині Гор Шлеської й одноцілим національно-німецьким фронтом при виборах.

Та як-небудь маютьє справи, маємо до діла — не вважаючи на перекладжені «корективи» — з незаперечним фактом, що вибори до громадських рад на Гор. Шлеську, себто — що sui generis плебісцит, переведений під кермою польської адміністрації, не лише не підтвердив, але горі дном вивернув плебісцитові виследи 1921 року.

Вдаватися в ширше коментування вислуду комунальних виборів на Гор. Шлеську не є нашою метою. Нехай цією подією займаються безпосередньо заінтересовані: Поляки і Німці та Ліга Націй.

Однак громадські вибори на Гор. Шлеську заставляють нас звернути увагу на запущений, розритий терен самоврядування на українській території під Польщею. Коли там на західних окраїнах, під оком Європи, під контролею Німеччини польська влада, не вважаючи на свою наглядно некорисну ситуацію, була примушена перевести громадські вибори, себто привернути нормальні відносини в самоврядній ділянці, — то тут, на «східних кресах» вже від вибуху світової війни, а головни від хвилі інсталяції польської влади панує стан ex lex.

З приводу різних подій на нашій території припороковано до «східних кресів» термін: «Дикі Поля». І справді важко відмовити слушності такому означуванню відносини ті «дикі поля», які колись простягалися на південний схід від Ки-

вляються жінки злочини, до читальні „Простити“ на горлацькій дільниці у Львові площа с. Юра ч. 3), перебуваючи шафю і бюрок, але нічого не вваж, хотів у бюроків скриньках, на виданні жінці, було кілька тисяч золотих. Вона ж очікувала шукати чим іншим. Поліція заарештувала, як звичайно, слідство.

— **Кризис Нобелівських премій.** З нагоди роздачі голівних нагород Нобеля почався у чужинній пресі діалог дискусія на тему неясних пунктів заповіту Нобеля і. фінансових клопотів. Звертають увагу, що дільниці висота нагород 200.000 кор. теж сильно зменшилася. Причиною: кошти на завідування фондом і страшенні податки, яких собі не жалює шведський уряд. З 300 тисяч кор. нагородна сума на 120.000. Крім цього бракує грошей на завідування фондом Нобелівських премій, так, що дільниці комісії приволокли шораз різне роздавати премії, щоб засадити на них дешево гроші. Чуті також голоси, що комісія літератури не повинна надто тісно розуміти заповіт Нобеля, щоб домагався нагороди „для творів з ідеалістичною головною тенденцією“. А вже саме історія нагород викazuje, що часто ці умовини не дотримувалися. Що за ідеаліст Селеніус, Гамсун або Понтупідан? Шодо нагород фізики та хемії пригадують те, що більшість нових винаходів є збрин твором різних наукових інститутів і слід би давати їм нагороду, коли нема виняткових одинач шороку. Найгірше стоїть справа з нагородою мира — після війни. Кожний наріда бачить інших кандидатів крім пріану власної політики. Важко дійти до порозуміння, хто дійсно працює найкраще для збереження мира. Навіть Вільгельм є пересвідчений, що повинен дістати нагороду. Не є виключено, що Ленін був тої самої думки, і Муссоліні. Брін? Кудеґов-Калергі? Яке щастя, що ми не потрібимо сушити собі такими проблемами голову. Не маємо кандидатів ні на премію мира, ні літератури, ні фізики, ні медицини. Шалений народ та й годі!

— **Чому зросла байдужість до зборів?** Львівський губернський комітет займає прослідження причин, чому зменшилася дисципліна у численних комсомольських колективах. В останніх часах чисельність присутніх членів на зборах зменшилася на половину. У нас також варто було би створити кілька комісій для прослідження причин різних „відсутностей“, починаючи від віч аж до відвітань і театрів.

— **Майже уже досить „модерного“.** Німецька танцювальна Валеска Герль стала славною тим, що перевищила своїм „модерним“ викиданням всі інші. Поїхала показати своє мистецтво до Парижа і виступала в одній з найкращих театрів „Театрі Елізейських Пал“. Частина аудиторії була сильно недоволені екстравагантністю рухів і поз і почала свистати. Правда, найшвидше і оборонці нового мистецтва, наслідком чого прийшло до бійки на ястику, навіть з участю поліції. Але панна чи пані Герль покищо танцює далі, вірючи в свій успіх.

— **Дивний театр.** Еспанський король Альфонс відвідує у Мадриді нову святиню мистецтва т. зв. дім союзу артистів, збудований архітектором Паласіосом. Є це своєрідна будівля: має вежу 70 м. висоти, аласний театр, сально до виставки образів, а на поверхх робітні для артистів: малюв і різьбарів, салі до науки рисунків, а внизу величезну плавальню.

— **Найбільший конкурс краси.** Кілька днів тому у Римі відбувся один з найбільших конкурсів краси у світі. Аранжували його американські підприємці кін. Вислали до десіток мистців своїх представників, які оглядали тисячі зголошених, а вибраних вислали до Риму, до „тісноїної контролю“. Таким робом 54.000 осіб виїхало до Риму на кошт підприємства. Головно шукали за гарними мушкетерами. Римські жорі найшли б італійців, які є гідні стати суперниками Валентіна, коли матимуть його талант. Жорі оцінювало красу 32.000 жінок і не диво, що не могло дати собі ради з ріжними поглядами між собою і протестами красунь, які самі собі подобалися. Американці вичадили всі „повніші“ дами, залишаючи тільки худих: струнких, мов лощі. Схилився страшний рев. Протести покращення не помагали. Тоді одна „довніша“ Неаполітанка вискочила на подіум, скинула із себе всю одіж і стала перед повним збором в усій своїй красі. Жорі мусіло піддатися перед таким аргументом і втнуло її на листу „нагородження“. Скромність усе було покращено.

— **Новий різдвяний дарунок.** Віденські директори театрів кидають між свою суспільність нову ідею: видають збіжки білетів на весь театральний сезон, які можна буде купити вже тепер, за означеної ціни, на довільні місця. Такі „бони“, які можна буде вимінювати на рівноцінну іншу місця, будуть купувати Віденці для своїх криваків, приятелів, знайомих, що є загорілими любителями театру. Нема сумніву, що такий дарунок належатиме до найкращих, бо його сила відновитиме приємно на протязі всього року. Скільки таких дарунків слід би завестися в нас, щоб людей призначити до всякого культурного локосу, починаючи від — книжок!

— **Світлова хроніка.** Нова пожежа в Токіо знищила 350 домів і кілька фабрик. — На Крим, до Ай-Петринської метеорологічної стайні вихіла урядова експедиція науково-меліоративного Інституту для дослідів над зрушенням і творенням хмар, щоб викликати дощ. — У Москві

засудили члена робітничої сполучної кооперативи Пукіана на розстріл за те, що розтратив 17.000 карб. із спільної каси, прогнавши їх. Якби таку кару приговорювали в Польщі, то населення могло би одним махом зменшитися на 25 проц., а в касах було би на 25 проц. більше грошей! — З Риму приносять звістки, що вуликан Везувій промчав від кількох днів затривожуюче життя. Вчені впевнені, що нема небезпек, навпаки: таким робом оминється землетрусу. — Американський суд засудив відомого боксера Демпсея, який програв останній змагання за титул „мистця світа“, на кару 3.000 дол. за те, що не додержав підписаних контрактів супроти свого імпресарія. — Італійський пароплав спав біля Босфору своєю лозкою 11 осіб з потонулого радянського корабля „Скандинавія“, який вихіла 6 ч. м. з пристані Миколаївської до Константинополя. Недалеко Босфору розривався котел і корабель почав йти на дно. Більшість пасажирів скочила до води, в наліз рятунку, але всі згнули. Капітан збожеволів.

— **„Свобода“** ч. 45 мистить: За свободу слова. Нова прораба сил. Шляхами до кращого майбутнього. Зіда аматорських делегатів. Радянська Україна. Чи Лугова організація має бути радикальною? З організації руху. Гарради на Гуцульщині. Кара смерті за збройною книжкою. Новини. Всичина. Економічні вісти. Нові книжки й видання. Дописи з краю. Смішне.

— **З Народної Північч.** Урава Народної Північч подає отрим до відома, що з днем 18 листопада п. р. отворена дентистична амбулаторія, в якій ординується що дня від 2—6 год. попол, крім суботи.

— **Футра замовити** треба у Карпача Львів, ул. Куркова 11/а. 932 3—10

Пам'ятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на шадинчу книжечку ч. 7910.

Організаційний рух.

Віче в Рісній Руській, пов. Півля.

Дня 14. листопада п. р. відбулося в Рісній Руській, львівського пов., політичне віче Українського Національно-Демократичного Об'єднання на приходських подвір'ях. Віче, на яке запрошено також сусідні села: Кожичі, Рудно і Домажир, отворив місцевий діач, відомий організатор Мих. Карпинський. До президії зборів покликавали пп.: Павла Сабадаша, Осипа Куська й Осипа Лавшинця. Реферат про політичне положення нашого народу і про завдання національної організації вголосив голова Пов. Нар. Комітету п. Іван Лішницький. П. Мих. Карпинський говорив про організаційні справи агромаді. По прийняттю резолюцій відбулася довірочна нарада, на якій вибрано громадський партійний комітет.

Дописи.

Рудки. (Парцеляція Чернихова і земельний закон.) По думці земельного закону ділки Коношук Сімянківських, повіт Рудки, п. Мечислав Левіцький обов'язаний розпарцелювати 100 га свого двірського обшару. Він уприся Окружний Земський Уряд у Кракові, щоб йому було вільно розпарцелювати більший обшар, але на фільтарку в Чернихові. Уряд дозволив розпарцелювати 180 га у Чернихові, але лиш самим Чернихівцям. Чернихів має около 80 хат і має багаті пасовища, грунт добрий, сіна подостатком. Сусідні села, як Острів, Болотово Долишнє, Зарайське і Береги хотіли також приступити до купна, бо мають мало землі, особливо Острів, село тої самої парохії, віддалене і кілоном від Чернихові й дуже бідне. Діач рад би продати землю і сусіднім селам українським, та не може нічого відіяти. Окружний Земський Уряд наказав тому продати землю лиш Чернихівцям, що подовина того села на весну ч. р. перейшла на латинський обряд. Тоді писалося в „Ділі“ й інших українських часописах про підступ, який пос. Пасіський (такий з Чернихова) і кс. Кузир через ніч перетягли всіх „на польську“. Правда, лишлося при нашій обряді кількох українців, та їх переслідує не лишень наказний вїдт пос. Пасіський, але й ось тепер і до купна не приступити. Тому Чернихіві п. Пасіський достарчує (знова криком і нахабністю) львівну частку усяких запомог, які дістає руденський повіт за дід елементарних нещастя, аби лишень удержати село польським. А тут усього в 2—3 хатах говорять дома по польськи, решта — все по українськи. Але щож: вони „Поляки“, бо перейшли на лат. обряд!

Всячина.

Для тих, що пишуть фільми. У давніх часах ідеалом слави молодця була збірка поезій, яку мога би видати

хоча би якась грошевіта тітка. Нині жаси стали реальніші: крім слави, або радше: для добуття слави треба перш за все грошей. Тому треба писати тексти до фільмів. До фільмів, які обіхали би світ від Голлівуда, через Нью Йорк, Лондон, Берлін, аж до... не оббужуючи нікого — до міста, де живе. Якою сильною стала нині ця пристрасть, про це оповідають два директори фільмових підприємств, один берлінський, другий нью-йоркський. У Берліні на 3-ім поверсі „Німецького Фільмового Союзу“ є „драматичний відділ“. Там є цілий штаб спеціалістів, що прочитують рукописи, виправляють, оцінюють. Як би всі люди, що в 1926 р. передали туди свій рукопис, зібрались під шим дахом, то мусили би ждати багато днів на чергу: є їх 10.000! З них покищо не виставлено ні одної фільми. Хтож їх пише? Чому вони такі кепські? Пишуть їх усі, від гімназистів до старих жидів, які найшли ідею спасти змодернізований світ. Та всіх можна поділити на дві групи: великомисні автори і провінціалісти. Перші пишуть тексти сензаційні, з трупами, злочинами, підземеллями. Провінціалісти є більше сентиментальні. Багато є авторів, які спешу питавитися, чи мають писати, бо мають цікавий сюжет, великий досвід або... втратили посаду. Висланий фільмовий текст є для численних останнього дощого спасення. Часто автори хотять одночасно грати головну роль у своїй пєсі. Цікаво, що ті, які не домагаються гонорарів, часто пишуть не найгірші тексти. Критиками текстів є ріжні білі вчені, професори, письменники, які за кілька марок прочитують рукописи мов шкільну вправу і дають під ним свою оцінку. Чому більшість рукописів є непридатна? Перш усього тому, що автори не мають авторського досвіду (літературного хисту) і режисерського. До цього часу не видають фільмових текстів у книжках, тому молоді автори не мають з чого вчитися як їх писати. В останніх часах, коли в німецьких підприємствах „Уфа“ появилася американський капітал, звично збільшилася скількість рукописів з підписаними визначеними письменниками. А з досвідченими письменниками не можуть видержати конкуренції повикі. Цікаве, що після кожної великої фільми приходять сотки рукописів на таку саму тему: молоді автори безкінечно є під її впливом. Авторитетний голос стверджує, що між сотками відкинутих рукописів є також сотки великих авторів. Нехай це потішних, які не мали щастя у фільмовій творчості. Можна бути великим повістьрем і не вміти написати фільми; можна творити чудові фільми і не бути ніким письменником. Тисячі зайвих спроб їде на те, щоб один з поміж них одержав справжній гонорар, королівський!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Басенського у складі 30 осіб виступає: Четвер 18. XI. — Рудки. П'ятниця 19. XI. — Комарно.

Батьків учеників та учеників українських середніх шкіл Станіслава запрошуюмо на вихід до дискусії на тему: „Роль батьківських кружків у вихованню молоді“ в неділю, 21. листопада 1926 о год. 6:15 вечером в салі „Бесіди“. 930 1—1 Філія Учителівської Громади.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НЕМА зається Українці, який не знає би, що найліпші найздоровіші і найкращі, то цукорки „Фортуни Нової“! 908 1—2

НОВОСТИ ПОСЛІДНИХ ДНІВ.

Виниченко — Поворот на Україну	1:35
Васильченко — Талант	0:50
Конюшинський — Коні не винні	0:90
Д-р К. Левіцький: Історія пол. думки	15—
Лепкий — Мотря І.	9:90
Лепкий — Мотря ІІ.	9:90
Лепкий — Не вбивай	9:90
Лепкий — Слога	0:90
Липинський: Листи до братів хліборобів	9—
Тобілевич — Сава Чалий	1:80
Сімянський — Архітектура старокнязької доби	12:40
Леся Українка — У луці	2—
Леся Українка — Лісова пісня	1:20
Леся Українка — Кассандра	1:80
Леся Українка — Камінь господар	1:80
Леся Українка — Адвокат Мартин	0:40
Кухаренко-Старицький — Чорноморці	1:20
Янчук — Вихованець, комедія	1:20
Ефреїм — Нецуй Левіцький	3:60
Джек Лондон — Залізна пята	4—

Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка

Львів, Ринок 10. 910 2-3

НОВИНА!

Добра Книжка

Книжка має 6 арк. друку, а в змісті 101 ілюстрацій. Це найцікавіша книжка з обсягу популярної літератури. ЦІНА 4 ЗОЛ. (з порученою поштою 4:50 ал.) До лабуть 932

Головний склад: Накладня Михайла Таранька, Львів, Зіморонича 3

ПЯНИНО чорна, німецької маркі, найліпшої конструкції продасть „Моношук“ Зіморонича 10. 933 1—2

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, або вики з хінського срібла у Майдані Коперника 14. Проти кіна Коперник. 081 9—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

ФІРМА

І. ДРЕКСЛЕР І СИНІ

Львів, площа Капітульна 2.

поручає по низьких цінах:

МАТЕРАЦИ

СІННИКИ

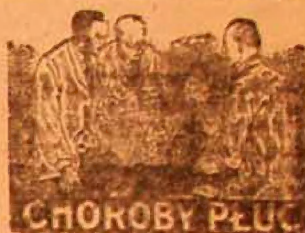
КОВДРИ

КОЦИ

ПРОСТИРАЛА

ПОШЕВКИ

935 1—3

СПОКОВУ РЕЦ

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ

Чахотка легенів, є неможлива і що року, не роблячи ріжних в їжі, серед роду і стану, косить міліони людей. При поборованню грудних недуг брешіт, апертого кашлю і т. п. приписують лікарі „BALSAM THIOCOLAN AGE“ який улекшує виділюваніс флегми, скріплює організм і самопочуття недугого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.

„Balsam Thiocolan Age“ (з марк. Когут) Рес. Мін. Публн. Здор. Ч. 294 і 295, 728 б)

продають Аптики. 11—24

Найбільш упартий білз голови

усувають ориґінальні порошки з „кошту-728 а) ком“. 30—?

НА МИХАИЛА папіросниці

з правдивого срібла в найновіших фасонах від 25 зол. у Майдані, Коперника 14 проти кіна Коперник

Подяка.

Складаємо найширшу подяку Всесвітнім оо. Ізаволі Самолевичів, місцевому парохові, Миколі Вергунові, Як. Дугачкові, які відправили на місце вічного спочинку нашу найдорожчу донечку і сестричку **Марію Іванну Заремчану.**

Широ дякуємо о. Дугачкові за вголосшення прашального слова над могилою Покійної, п. Ю. Гаврилюкові, начальникові Громади, за попрацання Покійної від імені громади і всіх місцевих Товариств, а яких вона діяльно працювала, п. Д. Андріянчукові, голові „Куту“ і ним зорганізований в похоронах молодіжні та всім громадянам, які взяли численну участь в шим сумнім обряді.

Зокрема широко дякуємо Вн. Пантасу Самолевичам, які від початку недуги Покійної були для нас розрадою і потіхом, Вн. Пантасу Вергунам за їх приїзд, шире співчуття і зрозуміння нашого горя, Ос. Андріянчукові, голові „Простити“ і П. Петрикові, голові „Аматорського Кружка“, які на виступу про смерть нашої донечки прибули перші зложити свої співчуття.

Ще раз широко дякуємо всім учасникам в похоронах зі Ситина, Красноївещі і Бєлєду.

Лелелуя, 15. листопада 1926.

Родичі, Сестри і Шваґри.

КУПУЙТЕ!

— **Людський театр у Львові.** Подію низки існуючих уже українських театральних труп вбиває ще одна нова під назвою «Незалежний людський театр». Ініціатор цього театру ставить собі за завдання притягнути до українського театру широкі кола львівського міщанства, робітництва і шкільної молоді та кудись мучати українське слово і пісню театральними виставками, які відбуватимуться в саль-Музичного театру ім. Лисенка в неділю і свята. Репертуар театру складатиметься з історично- побутових п'єс та українських вужих комедій і драм. Ціні ніжні від інших, бо тільки по 150, 1 і 0,50 зол. Учасники на разі беруть само: М. Балавський, Н. Ко-зак-Вірнєвська, Наталя Ленська, І. Пляхо-гове, Софія Стадницька, Анна Юрчиш-ко та інші. Гр. Березовський, В. Блавиш-кий, Н. Лисовий, А. Шеремета, Г. Шойб-ський, Н. Іваненко, Р. Мисюбенко та інші.

— **илюм до читальні**. Вночі з неді-
лю на понеділок (з 14 на 15 листопада)

Українці м. Львова!

В неділю, 21. листопада ц. р. відбудеться о 12 год. в полудне в залі Лисенка **ВІЩЕ** в справі злочинотворних службовців-Українців (б. Австрій — не принемих Польщею до служби). Громадичі! Тисячі наших найкращих людей позбавлено праці тільки за те, що були шкідливими Українцями. В обороні жерта національної карності хай стане солідарно ціле громадянство.

Народна Організація.

Повітові Комітети злочинотворних службовців-Українців вишлють на в'язні своїх десатів. 934 1-1

Івшини, після великої війни переступили Збруч, вдираючись в Європу.

Настановлені майже у всіх громадах т. зв. правительственні комісари чи наказні війти, часто нічим незв'язані в інтересах місцевого населення, з інтересами громад, є радше паншизняними мандаторами, виразниками домінуючо-патріархальної влади, як представниками громад. Ріжниця між старим і новим тільки та, що в паншизняних часах джерелом влади був поміщик, а тепер тим джерелом є колектив під назвою: „організація народова!“.

В бучацькому договорі між шляхетською річнопосполитою і Туреччиною признано Поділля пустинною.

Між иншим ця пустинність проявляється і в самоврядній діяльності. Вісім літ минуло під покінчення світової війни, шість літ минає від закінчення рижського трактату, три роки від рішення Ради Амбасадорів, а самоврядування на українській території під Польщею потопав в грязюці і запущенні.

Міняються уряди, замість одних партій і клік приходять до керми другі, міняється хід подій в цілому світі, але в самоврядній діяльності у час шпінелі, переходить в якусь скаменілість істнующий розстріл громадської господарки.

З приводу виборів на Гор. Шлеську годиться цей невиносимий стан повного розкладу громадського самоврядування пригадати в першу чергу нашому громадянству,

За свою кров!

„Pośród narzedei, jakimi posługuje się rząd rosyjski w swej polityce eksterminacyjnej względem nas, niewątpliwie szkoła gra rolę pierwszorzędną. Jest ona narzędziem najstraszliwszym, zadaje męki odcieżające, skutki jej działania są najgroźniejsze dla zdrowia i rozwoju narodu“.

Переїздовіи страшену русифікаційну школу за часів панування турки й нагайки російського царизму — сучасна Польща звертає найбільшу увагу на шкільну справу, вважаючи її важливішим боевим фронтом, як навіть фронт збройний. У шкільній політиці — особливим зупроти Українців та Білорусинів — панує між поєдчасним урядом, польськими послдами, польськими політичними (зрештою розсвареними) партіями, польською пресою

і цілою польською суспільністю щілковита згода. Всі вони творять проти нас один фронт.

Ні одно зі суспільних питань не є таке пильне й ні одно на випадок занедбання не грозить такими страшними наслідками, як сирва польського шкільництва на східних окраїнах“.

Тому польська влада перш за все аялася до нівечення українського шкільництва, стоячи на становищі, що „всі школи, як публичні, так і приватні, на території Річнопосполитої Польської є в тісному значінні цього слова польськими школами. Про инші школи, як не відповідаючі ідеї польської державності в польській державі, не може бути й мови“.

Дотепершні польонізаційні успіхи просто застрашуючі. Польща перемогла у Східній Галичині 2.612 українських шкіл, що були за Австрію, а на Волині 1050 українських шкіл, що повстали за української влади¹⁾, себто разом 3662 українських шкіл. Нині посол Прушинський виказує 933 українських шкіл в Галичині та радується, що на Волині нема вже ані одної української школи. Офіційна-ж польська статистика нараховує українських шкіл тільки 867.²⁾ З того 10 українських шкіл перемінено на польські вже після зладження статистики. Отже фактично є 857 українських шкіл і то тільки на папері, бо й так звані українські державні школи є по душі польські. — Пос. Прушинський, фактичний пан життя і смерті українських шкіл, каже, що треба зараз ще пошукати що найменше 50 українських шкіл, а коли це так він каже, то воно певно й станеться.

Та покищо сполучено 2805 українських шкіл!

Чи згадувати про те, чого вчать у тих польських школах і рештках т. зв. українських шкіл? Сам-же польський журналіст Артур Слівінський констатує, що „навіть шкільні наші програми з офіційною печаткою міністерства освіти наказують напоювати польських дітей конвенансами і брехнею. Така педагогія брехні, введена урядовими наказами до шкіл у незалежній Польщі, переживає вже без ніяких наказів правдиві оргії серед дозрілої суспільності“.

Коли те все шкідливе для самої польської дитини — то що тут говорити про українську дитину, якій її батьків і братів представляє ця школа як найгірших дикунів, бандитів? Яке виховує значіння може мати для українських дітей така польська патріотична пісня, як на пр. отся, що починається словами:

„Hord ukraińskich dżika szedł
Lwów odczyta prasę“.

А таких пісень, історичних брехонь, шовіністичних оповідань і віршів тьма-тьмenna.

І до того весь той „патріотичний“ матеріал в руках польського шовіністичного учительства!...

Поляки зовсім слушно обурювалися на екстермінаційну шкільну політику російського царського абсолютизму.

„Якіж наслідки можуть бути і є з такого „виховання“, опертого на ненависть, брутальному варварстві

¹⁾ Проф. Сікора, віцепрезес ТЗЛ: „Zagłada polska“.

²⁾ Обійхні Кураторії ЛШО з дня 30-го жовтня 1923, ч. 3316/Лр.

³⁾ По даним К. Сроковського ще в 1923 році було на Волині 421 українських шкіл.
⁴⁾ Див.: „Szkoły powszechnie publiczne i prywatne i seminarja państwowe i kościelne i naukowe w okręgu szkolnym lwowskim, obejmującym województwo lwowskie, stanisławowskie i tarnopolskie. Opracował Zdzisław Lehnert. Lwów 1925. Wydawnictwo Księgarni szkolnych w Kuratorjum okręgu szkolnego lwowskiego“.

⁵⁾ Див.: варшавський „Kurier Potany“ 1924 р.

⁶⁾ Див.: „Lwowski czer“ (слова Валерія Залозького, музика Фелікса Новогейського) зі співачкою „Złotostolica“.

⁷⁾ „Szewiel“ 10. 11. 1924 р. — Співачик цієї примітки і поручений до важливу рішення міністерства відповідала: освіта з дня 16. вересня 1920 року ч. 1554.

та ігноранції? — писали тоді. — „Які конечні сліди впливу російської школи позостають на тих нещасних поколіннях молоді, яким з карнігідною байдужістю дали ми „користати“ з добродійства правительственої школи?.. Ученики виходять зі школи внутрішньо адеморалізовані“.

„Основним типом державної школи є сильна школа по думці засади годження і лучення для згідного співжиття населення національно мішаних земель“.

Та без огляду на те, якою більше чи менше алучною фразою прикривається справжню суть і мету шкільної польонізаційної системи — наслідки її одні і ті самі. І тому повну рацію має автор надісланого „Діла“ статті: „Найважливіша справа“, коли каже: „Треба бути сьогодні вчителем, щоб порозуміти весь жах тої польонізаційної роботи, що її довершує нині така школа на душах нашого підростаючого покоління“.

А що ми на це? Як ми реагуємо на цю дійсно найважливішу, основну життєву справу?

„Frankfurter Zeitung“ пише, що ми боремося пристрасно за свою школу. Так воно повинно бути. На жаль так не є. — Нами заволоділа незрозуміла, дивна байдужість до долі того найдорожчого, що маємо — до долі свогогож молодого покоління, до власної крові.

„При надмірному може зосередженні загальної уваги на господарську діяльність нашого життя, в нас притупилася увага до инших незвичайно важких і дуже відповідальних його ділянок — пише просвітанський діяч В. М. — маємо на думі перш за все наш культурний фронт“.

А вже на полі оборони українського шкільництва — то від часу останнього подвигу з нагоди плесінциту в 1925 р. досі майже нічого не зробилося. Правна порада при „Рідній Школі“ має примусові вакації. Таксамо з причини загальної апатії не тільки конечна розбудова нашого приватного шкільництва не поступила наперед, але й доля істнующих приватних шкіл дуже загрожена ізаа фінансової кризи.

Так далі бути не може! Ми мусимо вийти з вигідної байдужості, бо байдужі гинуть! Зєдиненому культурному наїздові наших противників мусимо протиставити зєдинений одношільний український фронт у справах шкільних і то негайно.

Зближається грудень — місяць шкільного плесінциту. На основі § 9. розпорядку міністерства відповідань і освіти з дня 7. січня 1925 р. В. З. ч. 3. поз. 33 можна до 31. грудня кожного року вносити декларації за зміною польської чи утравістичної школи на українську. Всі політичні партії і свідомі громадяне повинні, користаючи з закону, розвинути якнайширшу акцію за виношенням шкільних декларацій і при тій нагоді освідомити найширші маси в шкільних справах.

Вже тепер повинна початися підготовча праця, а місяць грудень нехай стане місяцем оборони рідного шкільництва. В цьому місяці український нарід повинен і мусить перенести тільки ударну кампанію за своєю школою!

Скаже хтось: Ми виносимо чи виносимо просьби за українською школою — на основі обіцянки б. міністра Суйковського, що ті просьби роз-

⁸⁾ „Мішані“, 1903.

⁹⁾ Див. § 2 закону з дня 31. липня 1924, ч. 79, поз. 766.

¹⁰⁾ В. М.: „Занедбання чи недоцінювання?“ „Діло“ ч. 224 з 10. жовтня 1920.

БРАТА ШТАУБЕР

площа Марійська 7.

поручає як завжди змійові плащі, сукні, футра і трикотажі

Ціни на вики: 776 9—10 Ціни на вики.

гляне. Та Суйковський пішов уже у відставку, а просьба може бути розглянена або й ні. На це скажемо, що шкільні декларації, внесені в приписаній формі й у свій час мусять шкільні власті розглянути і дати своє рішення!

Маючи за собою досвід попереднього шкільного плесінциту, ми, здовівши енергію, зможемо перенести ударну кампанію за українською школою не на 90%, але певно на 100%. Такий загальний адвиг повинен безперечно заважити і в польській шкільній адміністрації. Одне без огляду на реальний офіційний вислід буде він підготовкою — приступити до нової ери рідного шкільництва на українських землях під Польщею, яке створимо власними силами.

Тому — в один фронт за свою кров!

Іван Герасимович.

Сон сліпої кобили.

Дітвизька автосугестія радянської преси.

Кому не доводиться читати української (щодо мови) радянської преси, тому важко повірити, що вона відносно західно українських земель займає становище сліпої кобили, яка свої снім-імагінації аперто намагається подавати за дійсність. Думаєте може, що українська радянська преса цікавиться нашими незвідним положенням, що вона щонайменше потує, як не освітлює події на західно-українських землях, що вона ілюструє замахи нашого противника хочби в діляці освітньо-культурній й економічній, як не політичній; що вона старіється зашквалити велико українське громадянство долею семи мільйонів його братів і сестер? Ніколи в світі!

Коли листувати широкої плахти радянської монополю преси, то там стрінете все і вся, увесь гльоб перевертається на її сторінках. Персія і Сирія, Монголія і Китай, Індія й Індокіна, всіякі арабські і туркменські племена, не говорячи вже про панські нації Європи, все те має своє почесне місце на сторінках радянської преси, про все те з подробностями довідуються „трудящі України“, тільки про нас ні чирк. Навіть такі цікаві для „трудящих“ події, як поїздка Плесудського до Несвіжа, або організаційні адвиги князів Радзівілів і князів Чарториских, притягають загострену увагу „протестарських“ публіцистів — мабуть тому, що „крайности притягаються“. Зате про нас сірих чорноробів, про нашу долю і недолю майже ані згадки. А сталося це від хвилі, коли з одного боку Чічерін завітав у Варшаву, а з другого Бріль відбув триумфальну поїздку по Росії й Україні. Від того часу наступила тиха згода між „протестарськими“ діячами СРСР і буржуазними керманічами Польщі на тему промовчування нашого положення під Польщею.

Коли говоримо вже про промовчування, то це не зовсім відповідає дійсності. Час до часу впадає слово і про нас. І яке слово? Просте на вагу золота.

В останньому часі в українській радянській пресі звернули нашу увагу дві багатомовні статії. Одна з них „Вартий Пац палаца“ (в „Прол. Правді“), а друга „По смініках“ (в южидеїному випуску „Комуніста“). Вже самі титули кричать про напрям зацікавлення нами у радянських публіцистів. Годиться додати, що й те зацікавлення не безпосереднє, тільки посереднє, від наддніпрянська політична еміграція всіх напрямків, петлюрівщина, уєнівщина, Англія, Плесудський і т. д. Одне навіть цей окружний хід в обсяг зацікавлення не торкається

¹⁾ Див. „Płoszan Szary“: „Szkoła rosyjska w Polsce i jej bolko“ — „Muzem“ 1923 р., ст. 797—829.